

BUREAU CRIMINALITEITS
PREVENTIE

EVALUATIE WORKSHOP

WINKELDIEFSTALPREVENTIE

DE HEER TE MAASTRICHT

Bureau Criminaliteitspreventie
B. van Dijk en
J. de Weert
Amsterdam, april 1988

INHOUD

Pagina:

1	Inleiding	1
2	Vergelijking deelnemers workshop met niet-deelnemers	3
3	Effecten van de workshop	5
4	Procesevaluatie	10
5	Slotconclusies	13

Bijlage

INLEIDING

Gedurende de maanden oktober tot en met november 1987 heeft in het winkelgebied Heer te Maastricht een workshop winkeldiefstal plaatsgevonden.

In dit gebied zijn in totaal zo'n 66 winkeliers en 51 overige bedrijven gevestigd. Over het algemeen ervaren de winkeliers een 'beetje' last van winkeldiefstal. Dit betreft met name winkels met meer dan vier personeelsleden in dienst. De deelnemers aan de workshop zijn dan ook hoofdzakelijk grotere winkeliers en de niet-deelnemers vooral kleinere winkeliers. Er zijn geen politiegegevens verzameld over de mate van winkeldiefstal voor het hele gebied.

Van het totaal aantal winkels (66) hebben zich er 13 aangemeld om de workshop winkelcriminaliteit te volgen.

Een aantal winkels heeft meer dan één persoon aan de workshop laten deelnemen. Daar bovendien een aantal mensen van buiten Heer aan de workshop deelnamen, komt het aantal individuele deelnemers op 27.

De workshop had twee belangrijke doelstellingen:

- het bieden van informatie waardoor de winkeliers beter in staat zijn individueel preventieve maatregelen te treffen;
- het komen tot een actieplan voor het treffen van collectieve preventieve maatregelen.

De workshop bijeenkomsten werden geleid door een op het terrein van winkeldiefstalpreventie deskundige projectbegeleiders (mevrouw R. Dhaenens van Rish Control).

Opzet van de evaluatie

De workshop is geëvalueerd aan de hand van een standaardmodel, dat ook bij andere workshops toegepast wordt.

Via de evaluatie moet in de eerste plaats worden nagegaan welke effecten de workshop heeft gehad; ondermeer op de mate waarin deelnemende winkeliers preventieve maatregelen (gaan) treffen en op de mate waarin zij last hebben van winkeldiefstal (effectmeting).

In de tweede plaats wordt het verloop van de workshopbijeenkomsten geëvalueerd (procesevaluatie).

De opzet van deze evaluatie ziet er in grote lijnen als volgt uit.

Op de eerste workshopbijeenkomst is door de deelnemers een vragenlijst ingevuld, waarin ondermeer vragen zijn gesteld over de omvang van de winkeldiefstalproblematiek, het treffen van preventieve maatregelen en de verwachtingen ten aanzien van de workshop (voormeting). In het kader van de evaluatie is slechts een vragenlijst per winkel verwerkt. Aangezien van twee winkels geen ingevulde vragenlijst is ontvangen zijn er voor de voormeting 11 vragenlijsten verwerkt.

Na afloop van de workshop werd telefonisch in de maand februari 1988 nogmaals een enquête onder dezelfde deelnemers gehouden (nameting).

Hierin zijn de vragen over de omvang van de winkeldiefstal-problematiek en het treffen van preventieve maatregelen nogmaals gesteld, zodat eventuele effecten van de workshop gemeten konden worden. Tevens zijn voor de procesevaluatie enkele vragen gesteld over de beoordeling van de workshop. Om de deelnemers te kunnen vergelijken met een controlegroep is een steekproef getrokken onder niet-deelnemers met een soortgelijke branche als die van de deelnemers, in totaal waren dit er 12. Hierbij deed zich het volgende probleem voor: een aantal niet-deelnemers wilde geen informatie geven en het aantal dat wel medewerking verleende bestond hoofdzakelijk uit kleinere winkeliers. Deze niet-deelnemers zijn eveneens telefonisch in de maand februari geënquêteerd. De vragenlijsten, die voor de drie enquêtes gebruikt zijn, zijn opgenomen in bijlage 1. Schematisch weergegeven naar branche ziet de samenstelling van de drie enquêtes er als volgt uit:

Tabel A: Samenstelling enquêtepopulatie naar branche

Branche	deelnemers voormeting	deelnemers nameting	niet-deelnemers
voeding	4	4	8
modekleding	1	1	2
leder	0	0	1
radio/tv	1	1	1
dhz	1	1	0
huishoud.artik.	1	1	0
overige	3	3	0
	—	—	—
totaal	11	11	12

Naast de enquêtes onder winkeliers is ten behoeve van de procesevaluatie de projectbegeleider gevraagd een verslag te maken over de gehouden workshopbijeenkomsten.

2 VERGELIJKING DEELNEMERS WORKSHOP MET NIET-DEELNEMERS

De vergelijking tussen deelnemers en niet-deelnemers is gebaseerd op de enquêteresultaten van de voormeting onder deelnemers en de resultaten van de enquête onder niet-deelnemers (zie tabellen 1 tot en met 13 in bijlage 1). Uit deze vergelijking kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Deelnemers en niet-deelnemers verschillen duidelijk wat betreft het **aantal personeelsleden** in dienst en de wijze waarop de goederen worden verkocht (tabel 1 en 2). Bij de deelnemers heeft het merendeel (7 van de 11) tussen de 4 en 10 personeelsleden in dienst, bij de niet-deelnemers ligt het aantal personeelsleden beduidend lager: 5 winkeliers hebben 'geen' personeel en eveneens 5 winkeliers hebben 1 tot 3 personeelsleden in dienst. Een meerderheid van de deelnemers hebben zowel **zelfbediening als toonbankbediening** (6x), bij de niet-deelnemers wordt hoofdzakelijk via de toonbank (8x) verkocht.
- Deelnemers en niet-deelnemers verschillen eveneens opvallend in de mate waarin men winkeldiefstal als probleem beschouwt (tabel 3). Door 8 deelnemers wordt winkeldiefstal een 'beetje of tamelijk probleem' genoemd tegen 8 van de 12 niet-deelnemers die in het geheel 'geen last' ondervinden van winkeldiefstal.
- Meer dan de helft (7x) van de deelnemers heeft het afgelopen jaar 1 of meer winkeldieven betrapt, tegenover minder dan de helft (5x) van de niet-deelnemers (tabel 4). Bovendien is er een duidelijk verschil in de **waarde van het gestolene** bij deze betrappingen (tabel 5). Diefstallen met een waarde tussen de f 250,- en f 500,- komen alleen voor bij deelnemers, bij alle niet-deelnemers blijft de waarde onder de f 100,-.

Wat betreft **aangiftebereidheid** (tabel 6) zijn er geen opvallende verschillen te constateren.

- Er bestaat nauwelijks verschil met betrekking tot het **bijhouden van een administratie van diefstalgevoelige artikelen** (tabel 7); door zowel deelnemers als niet-deelnemers wordt dit 3x genoemd.
- Bij het **treffen van preventieve maatregelen** zijn wederom grote verschillen te constateren. Het blijkt dat een meerderheid van de deelnemers zowel in de technische sfeer (tabel 8) als in de organisatorische sfeer (tabel 10) maatregelen treffen, terwijl slechts enkele niet-deelnemers maatregelen treffen.

Wanneer gekeken wordt naar afzonderlijke maatregelen (tabel 9 en 11) dan zijn ook daar opvallende verschillen te constateren. In de technopreventieve sfeer zijn bij de niet-deelnemers slechts 2 technische maatregelen te vermelden. Door de deelnemers worden meer verschillende maatregelen genoemd, het hoogst scoren overzichtelijke indeling, spiegels en afgesloten vitrines relatief hoog (allen 4x).

In de organisatorische sfeer blijkt bij de niet-deelnemers de meest genoemde maatregel 'instructie personeel om klanten op een vriendelijke manier in de gaten te houden' te zijn, (3x). Door de deelnemers wordt deze maatregel 7x genoemd.

Aan de niet-deelnemers is ook gevraagd naar de redenen om niet mee te doen aan de workshop (tabel 13).

Een belangrijke reden blijkt te zijn dat men geen last heeft van winkeldiefstal (5x genoemd). Bovendien kwam naar voren dat 4 niet-deelnemers waren niet op de hoogte van de workshop.

Conclusies

Er zijn veel verschillen tussen deelnemers en niet-deelnemers. Een groot aantal deelnemers heeft tussen de 4 en 10 personeelsleden in dienst en de goederen worden over het algemeen via zelfbediening en toonbankbediening verkocht. De groep niet-deelnemers bestaat hoofdzakelijk uit kleine ondernemers in de branche voeding en genotsartikelen en de verkoop van goederen geschiedt voor het grootste deel via de toonbank.

Meer dan de helft van de deelnemers heeft het afgelopen jaar 1 of meer winkeldieven betrappt, tegenover minder dan de helft van de niet-deelnemers. Bovendien ligt de waarde van het gestolene bij deelnemers beduidend hoger.

Deelnemers blijken voorts winkeldiefstal vaker als probleem te zien en treffen ook vaker meer maatregelen zowel in de technopreventie sfeer als in de organisatorische sfeer.

Het enige punt waarin beide groepen weinig verschillen is het bijhouden van een administratie van diefstalgevoelige goederen. Als belangrijkste reden om niet deel te nemen aan de workshop werd geen last van winkeldiefstal genoemd. Bovendien bleek eenderde deel van de niet-deelnemers niet op de hoogte van de workshop.

3 EFFECTEN VAN DE WORKSHOP

In deze paragraaf wordt een vergelijking gemaakt tussen de voormeting en nameting onder deelnemers. De verschillen tussen voor- en nameting worden beschouwd als effecten van de workshop.

Last van winkeldiefstal

Tabel B: Winkeldiefstal als probleem

	voormeting	nameting
tamelijk	3	2
beetje	5	3
nauwelijks	0	4
geheel niet	2	2
geen antwoord	1	-
	—	—
totaal	11	11

De cijfers spreken voor zich, de mate waarin de deelnemers winkeldiefstal als een probleem beschouwen is teruggedrongen.

Aantal betrapte winkeldieven in de afgelopen zes maanden

In de voormeting heeft het aantal betrapte winkeldieven betrekking op de periode mei tot en met oktober 1987; in de nameting op de periode oktober 1987 tot en met maart 1988.

Tabel C: Aantal personen betraapt op winkeldiefstal

	voormeting	nameting
geen	4	5
1-5	6	5
6-10	-	-
11-20	1	-
21-30	-	1
geen antwoord	-	-
	—	—
totaal	11	11

Er is weinig verschil te constateren in het aantal betrapte winkeldieven.

Wel kan worden opgemerkt dat de deelnemers die meer dan 11 en de deelnemers die meer dan 21 personen heeft betreft toch dit niet ervaart als een groot probleem met betrekking tot winkeldiefstal. Het gaat dan ook om winkeldiefstallen met lage waarde veelal door kinderen gepleegd.

Tabel D: Waarde gestolen artikelen

	voormeting (7)	deelnemers (6)
<100	4	5
100-250	-	-
250-500	3	1
	—	—
totaal	7	6

Uit de tabel valt een lichte daling te constateren, het aantal diefstallen met grotere waarde is enigszins afgenomen.

Het doen van aangifte

Tabel E: Aangifte doen

	voormeting (7)	nameting (6)
altijd	2	2
meestal	1	-
soms	2	-
zelden	-	-
nooit	2	4
	—	—
totaal	7	6

Het lijkt er op dat de aangiftebereidheid enigszins is afgenomen. Dit zou verklaard kunnen worden uit het feit dat de deelnemers na de workshop vrijwel uitsluitend met kleine winkeldiefstallen geconfronteerd zijn.

Administratie bijhouden met betrekking tot diefstalgevoelige artikelen

Tabel F: Administratie diefstalgevoelige artikelen

	voormeting	nameting
ja	7	6
nee	10	7
	—	—
totaal	17	13

Op basis van de tabel is een toename van administratie van diefstalgevoelige artikelen te constateren.

Treffen van preventieve maatregelen

In de nameting is gevraagd welke technopreventieve respectievelijk organisatorische maatregelen de deelnemers naar aanleiding van de workshop hebben getroffen c.q. zullen gaan treffen. Het blijkt dat naar aanleiding van de workshop 4 deelnemers technopreventieve maatregelen en 5 deelnemers organisatorische maatregelen hebben getroffen c.q. nog gaan treffen. Wanneer we de antwoorden op deze beide vragen combineren, dan komen we tot de volgende tabel.

Tabel G: Treffen van preventieve maatregelen naar aanleiding van de workshop

	Aantal deelnemers
zowel technopreventieve en organisatorische maatregelen	2
een van beide type maatregelen	5
geen maatregelen	4
	—
totaal	11

Uit deze tabel blijkt dus dat 4 deelnemers geen enkele maatregel naar aanleiding van de workshop hebben getroffen.

Als we kijken naar de afzonderlijke maatregelen die men heeft getroffen c.q. gaat treffen (tabel 14 en 15 in bijlage 1) dan blijken bij de technopreventieve maatregelen vooral 'spiegels' en in mindere mate 'gescheiden in- en uitgang' het meest genoemd. Bij de organisatorische maatregelen springt de 'instructie van het personeel' in het oog. In de voormeting hadden 4 winkeliers deze maatregel al getroffen, in de nameting blijkt dat nog eens 5 winkeliers deze maatregel naar aanleiding van de workshop hebben getroffen.

Er is ook gevraagd naar de redenen om naar aanleiding van de workshop geen technopreventie respectievelijk organisatorische maatregelen te treffen. De resultaten zijn weergegeven in tabel H.

Tabel H: Reden om geen maatregelen te treffen

	technopreventieve maatregelen	organisatorische maatregelen
weinig last van winkeldiefstal	3	4
te duur	1	—
geen effect	—	—
genoeg maatregelen	3	2
	—	—
totaal	7	6

Uit deze tabel blijkt dat de belangrijkste redenen om geen maatregelen te treffen gelegen zijn in 'weinig last van winkeldiefstal' gevolgd door 'al genoeg maatregelen getroffen'.

Effecten voor niet-deelnemers

Aangezien het denkbaar is dat niet-deelnemers -bijvoorbeeld via collega's die wel hebben deelgenomen- ook iets aan de workshops hebben gehad, is aan niet-deelnemers gevraagd of zij indirect profijt hebben gehad van de workshop. Dit bleek voor een der niet-deelnemers het geval te zijn; hij heeft informatie over preventieve maatregelen gekregen.

Conclusies

De belangrijkste positieve effecten van de workshop zijn als volgt samen te vatten:

- Meer dan de helft (7 van de 11) van het aantal deelnemers hebben naar aanleiding van de workshop maatregelen getroffen of zijn van plan dat (nog) te doen.
- De mate waarin winkeldiefstal door deelnemers als probleem wordt beschouwd is duidelijk verminderd.
- De waarde van het gestolene is gedaald.
- Het aantal winkeliers dat een administratie van diefstalgevoelige artikelen bijhoudt, is gestegen.

4 Procesevaluatie

Voor de procesevaluatie is van de volgende bronnen gebruik gemaakt:

- Het verslag van de projectleider
- Enkele vragen uit de enquêtes onder deelnemers.

Inhoud van de workshop

Op de vier bijeenkomsten zijn de volgende onderwerpen aan de orde gekomen:

- winkeldieven en hun werkwijze;
- het bijhouden van dervingsgegevens;
- het betrappen en aanhouden van winkeldieven;
- de wijze waarop de politie tegen winkeldiefstal optreedt;
- juridische aspecten van aanhouding en aangifte;
- het observeren van klanten;
- organisatorische maatregelen (tassen aan de haak);
- instructie personeel ten aanzien van winkeldiefstal;
- preventieve maatregelen inrichting winkel;
- preventieve maatregelen met betrekking tot de kassa;
- overige technische maatregelen;
- overige organisatorische maatregelen;
- winkelomgeving;
- planning voor iedere deelnemers.

Volgens de gegevens van de projectleider zijn de deelnemers zeer sterk geïnteresseerd in de onderwerpen die samenhangen met de repressieve afhandeling van winkeldiefstal.

Dit komt ook overeen met het beeld van de verwachtingen aan de workshops die de deelnemers bij de voormeting hadden. Zo was de belangrijkste verwachting die men vooraf had het krijgen van informatie over het stelen en het herkennen van winkeldieven. (zie tabel 16 van bijlage 1).

Het onderwerp winkelomgeving (om collectieve maatregelen te treffen) bleek bij de deelnemers totaal niet aan te slaan. Ook dit sluit aan bij het feit dat bij de voormeting 4 deelnemers informatie over collectieve preventieve maatregelen verwachtten. Tijdens de workshop is er dan ook geen actieplan ontwikkeld voor het treffen van collectieve maatregelen.

Het bijwonen van de bijeenkomsten

Van de 13 bedrijven die zich hadden opgegeven voor de workshop waren er gemiddeld 25 deelnemers aanwezig.

De opkomst tijdens de bijeenkomsten was wisselend. Het aantal aanwezigen tijdens de eerste bijeenkomst is onbekend. Op de tweede bijeenkomst waren er 29, de derde keer 21 en de laatste keer 20 deelnemers.

Uit de enquête (nameting) blijkt dat -uitgaande van de 11 verwerkte vragenlijsten- slechts 5 deelnemers op alle bijeenkomsten aanwezig zijn geweest. Als belangrijkste reden om niet te gaan wordt 'te druk' opgegeven.

Oordeel over de workshopbijeenkomsten

Aan de deelnemers is een aantal oordeelsvragen over de workshop gesteld.

In de eerste plaats is een algemeen oordeel over de workshop gevraagd.

Tabel I: Oordeel over de workshop

	deelnemers
zeer zinvol	2
nuttig	2
soms nuttig	4
weinig zinvol	2
geen antwoord	1
	—
totaal	11

Bijna de helft van het aantal deelnemers heeft een positief tot een zeer positief oordeel; slechts 2 deelnemers hebben een duidelijk negatief oordeel. Als belangrijkste bezwaar wordt door 8 (!) deelnemers naar voren gebracht dat de workshop te theoretisch was, men had meer praktische tips verwacht. Bovendien had men graag ook informatie van de politie gekregen.

In de tweede plaats is gevraagd naar het nut van het onderlinge uitwisselen van ervaringen.

Tabel J: Oordeel over onderlinge informatie-uitwisseling

	deelnemers
zinvol	8
wisselend	3
	—
totaal	11

Het beeld is hier duidelijk positief, hoewel de verwachtingen vooraf op dit punt (zie tabel 16 bijlage 1) vrij laag waren. Dit stemt gedeeltelijk overeen met de mening van de projectleidster. In de eerste twee bijeenkomsten praten de deelnemers het meest als zij in kleine groepjes zitten (deelnemers van dezelfde winkel), in de grote groep werd niet openlijk gepraat over specifieke problemen. Er was dan ook geen sprake van betrokkenheid op elkaar. Pas bij de derde workshopbijeenkomst werden de deelnemers wat opener en bij de vierde bijeenkomst raakte men zelfs meer betrokken op elkaar. Overigens was er bij de laatste bijeenkomst de mogelijkheid om in een kring te zitten, bij de andere drie bijeenkomsten was de groep daar te groot voor.

Tenslotte is de deelnemers een oordeel gevraagd over de begeleiding van de workshop.

Tabel K: Oordeel over begeleiding

	deelnemers
goed	6
wisselend	4
slecht	1
	—
totaal	11

Een kleine meerderheid is duidelijk positief over de begeleiding.

Conclusies

Het oordeel van de deelnemers over de workshop kan als gematigd positief tot duidelijk positief worden omschreven. Duidelijk positief is men ten aanzien van het nut van het onderling uitwisselen van ervaringen en de begeleiding door de projectbegeleidster. Uitgaande dat de eerste twee bijeenkomsten stroef verliepen met betrekking tot uitwisseling van ervaring hebben de laatste twee bijeenkomsten een positief effect gehad. Gematigd positief is men over het inhoudelijke nut van de workshop. Een belangrijk bezwaar is dat de behoefte aan praktische tips niet vervuld is. Een ander gemis in de ogen van veel deelnemers was dat de politie niet bij de workshop aanwezig was. Dit sluit aan bij de sterke interesse die de deelnemers vooraf hadden voor onderwerpen die verband houden met de afhandeling van winkeldieven. Een negatief punt is dat men niet aan een plan voor gezamenlijke maatregelen is toegekomen.

5 SLOTCONCLUSIES

De workshop in de Heer te Maastricht is redelijk geslaagd te noemen.

Als positieve effecten kunnen worden genoemd:

- Meer dan de helft van het aantal deelnemers heeft naar aanleiding van de workshop preventieve maatregelen getroffen c.q. is van plan dit nog te gaan doen.
- De mate waarin winkeldiefstal door deelnemers als probleem wordt beschouwd is duidelijk verminderd.
- Het aantal betrappingen is gelijk gebleven maar de waarde van het gestolene is duidelijk verminderd.
- Het aantal winkeliers dat een administratie van diefstalgevoelige artikelen bijhoudt is gestegen.

Een negatief punt is dat eenderde van de niet-deelnemers niet vooraf op de hoogte waren van de workshop.

Over het verloop van de workshop kan een gematigd positief eindoordeel worden uitgesproken:

- Iets minder dan de helft van de deelnemers vindt de workshop nuttig tot zeer zinvol.
- Een kleine meerderheid vindt de begeleiding goed.
- Een grote meerderheid vindt het onderling ervaringen uitwisselen nuttig.

Als belangrijkste inhoudelijke bezwaren tegen de cursus wordt aangevoerd dat er te weinig praktische tips zijn gegeven en dat de politie een bijdrage aan de cursus had moeten leveren.

Wellicht had aan deze bezwaren tegemoet gekomen kunnen worden in het programma van de workshop. Aan de andere kant moet er voor gewaakt worden te veel aandacht te besteden aan de repressieve afhandeling van winkeldieven.

Er zal immers weinig preventief effect te bespeuren zijn als winkeliers veel leren over de afhandeling van betrapte winkeldieven en weinig over het treffen van preventieve maatregelen.

In aansluiting hierop kan ook worden geconstateerd dat het achterwege blijven van een collectief (op wat langere termijn beslist geen goed zal doen.

De grootte van de groep en de aanvankelijke terughoudendheid van deelnemers om onderling ervaringen op het terrein van winkeldiefstal(preventie) uit te wisselen hebben hier belemmerend gewerkt.

BIJLAGE 1

Tabel 1: Aantal personeelsleden in dienst

personeel	deelnemers	niet-deelnemers
geen	-	5
1-3	3	5
4-10	7	1
10 of meer	1	1
	—	—
totaal	11	12

Tabel 2: wijze van verkoop

	deelnemers	niet-deelnemers
zelfbediening	3	2
toonbank	2	8
beiden	6	2
	—	—
totaal	11	12

Tabel 3: In hoeverre wordt diefstal als probleem ervaren

	deelnemers	niet-deelnemers
tamelijk probleem	3	2
beetje	5	1
nauwelijks	-	1
geheel niet	2	8
geen antwoord	1	-
	—	—
totaal	11	12

Tabel 4: Betrappingen op winkeldiefstal

	deelnemers	niet-deelnemers
geen	4	7
1-5	6	4
6-10	-	1
11-20	1	-
	—	—
totaal	11	12

Tabel 5: Waarde gestolen artikelen in guldens*

	deelnemers (7)	niet-deelnemers (5)
<100	4	5
100-250	-	-
250-500	3	-
	—	—
totaal	7	5

Tabel 6: Het doen van aangifte

	deelnemers (7)	niet-deelnemers (5)
altijd	2	1
meestal	1	-
soms	2	2
zelden	-	1
nooit	2	1
	—	—
totaal	7	5

Tabel 7: Administratie van diefstalgevoelige artikelen

	deelnemers	niet-deelnemers
ja	3	3
nee	8	9
	—	—
totaal	11	12

Tabel 8: Heeft u technopreventieve maatregelen getroffen?

	deelnemers	niet-deelnemers
ja	8	3
nee	3	9
	—	—
totaal	11	12

Tabel 9: Type technopreventieve maatregelen

	deelnemers	niet-deelnemers
gescheiden in/uitgang	1	-
indeling winkel	4	1
afgesloten vitrine	4	-
beschermkap kassa	-	-
spiegels	4	-
speciale verpakking	3	-
speciale haken	1	-
kleedklem	-	-
elec.art.beveiliging	1	-
gesloten tv-circuit	-	-
anders	2	1

Tabel 10: Heeft u organisatorische maatregelen getroffen?

	deelnemers	niet-deelnemers
ja	6	4
nee	5	8
	—	—
totaal	11	12

Tabel 11: Welke organisatorische maatregelen heeft u getroffen?

	deelnemers	niet-deelnemers
bordje 'bij diefstal wordt aangifte gedaan'	4	1
instructie personeel	4	3
instr.pers.winkeldiefstal	2	2
afroemen kassageld	3	1
instructie kassa personeel	2	2
uitbreiding personeel	-	-
meer toonbank bediening	-	-
controle paskamers	1	1
anders	1	1

Tabel 12: Voorkeur voor een bepaald type maatregel

	deelnemers	niet-deelnemers
technomaatregelen	-	1
organ.maatregelen	2	6
beiden	8	3
weet niet	1	2
	—	—
totaal	11	12

Tabel 13: Reden om niet deel te nemen aan de workshop

	niet-deelnemers
was niet op de hoogte	4
geen last van winkeldiefstal	5
onduidelijkheid workshop	1
anders	2
	—
totaal	12

Tabel 14: Technische maatregelen naar aanleiding van workshop

	deelnemers
gescheiden in/uitgang	2
indeling winkel	1
afgesloten vitrine	-
beschermkap kassa	1
spiegels	4
speciale verpakking	1
speciale haken	-
kleedklem	-
electrische artikelbeveiliging	-
gesloten tv-circuit	1
anders	1

Tabel 15: Organisatorische maatregelen naar aanleiding van workshop

	deelnemers
bordje 'bij diefstal ...'	1
instructie personeel	5
instr.pers.winkeldiefstal	1
afroemen kassageld	1
instructie kassa person.	1
uitbreiding personeel	1
toonbank bediening	1
controle paskamers	-
anders	1

Tabel 16: Verwachtingen aan de workshop bij de voormeting

	behoort wel tot verwachtingen	behoort niet tot verwachtingen
uitwisseling ervaringen met andere winkeliers	7	4
informatie over derving door winkeldiefstal	4	7
info over diefstalmethoden	10	1
oefening in aanhouden	7	4
informatie over het uitvoeren van preventieve maatregelen	7	4
het treffen van collectieve maatregelen	2	9
verbeteren van de relatie met de politie	3	8
anders	1	10